

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va es' Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romani'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Inscriptiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costà 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre patrariulu IV (opt.—dec.) 1868.

**Incependu-se treilaniulu alu IV (opt.—dec.) a. c., rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, pentru ca de o parte sè ne scimu orientà in privint'a nrului esemplarielor ce vomu avè a tipari, éra de alta parte sè potemu incun-
giurà ori-ce neregularitate in speduirea diurnalului. Totu-deodata rogâmu pre acei p. t. domni, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, si alu càroru numeru este cam marisoru, sè nu intardia a-si rafuì socotele, ca sè nu ni sè mai adauga greutàtiele si d'in acèsta parte.**

Condițiunile de prenumeratiune, remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Pest'a, 11/23 opt. 1868.

Tote poporele, cari au ce-va putere de vietia si vedu mai departe de lungulu nasului, se ingrigescu de tempuriu a-si asecurà pusetiunea pentru ori ce eventualitate. Ti-ar' veni a crede, cã ungerii ajunsi la putere, inca se ingrigescu de venitoriulu lor, inca cerca prin tote mediulocele a-si asecurà esistintia si bunastarea pre tempu cãtu se pote de indelungatu. Ti-ar' veni s'o credi acèst'a mai alesu atunci, candu scii, cã ei viseza de o Unguria, care sè ajunga pana la marea negra. Dara este cu nepotintia ca omulu sè creda, cã ungerii si-batu capulu cu venitoriulu, atunci candu vede cum manescu ei puterea la care au ajunsu; atunci candu vede, cã ei cugeta a indetuli pre celelalte natiuni cu unu proieptu de batjocura cum este proieptulu de lege primitu de comisiunea esmisa in caus'a natiunale; atunci candu vede, cã ei, in locu de a multiemì justele pretinsiuni a le celoralalte natiuni, innainteza pre calea arbitriului. Se dîce cã cinstiulu guvernulu ungerescu are gat'a proieptulu de lege in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, si cã nu preste multu lu-va pune pre mes'a dietei. Asiè dara, dupa constitutiunismulu ungerescu, sortea tierelor aterna de la bunu placulu unei fractiuni ajunse la putere si poporulu, natiunile cari locuescu o tiera, n'au alte drepturi de cãtu a da dare si ostasi. Frumosu constitutiunismu! Intr'ace'a sè vedemu ce mai spunu si altii ungeriloru inganfati. Éca ce scrie „Correspondenz“ cu raportu la proieptulu adoptatu de comisiunea de 40 in cestiunea natiunale:

„Suntemu departe a intarità natiunalitàtiele Ungariei la o pusetiune rigida séu plane la cutari pasi desperati; inse in fati'a batjocurei ce facu unii ungeri cu interesele cele mai vitali a le serbiloru si a le Romaniloru, noi cari ne luptâmu pentru dreptu si adeveru, ne tienemu de detorintia publicistica, a nu ne tienè parerile nostre ascunse. Mai multu de cãtu unu anu si diumetate amblâ comisiunea, esmisa in caus'a natiunale, ingreunata cu unu proieptu de lege despre „egalea indreptatire a natiuniloru“; dupa astringeri desperate fétulu se si ivi, si éca — mun-

tele intr'adeveru nascu unu siorece. Acè stâ innainte nostra monstrulu, càruia i-au fostu nanasi Kerkápolyi si Horváth, care inse fâra indoieia potearetà unu parinte contescu. Lu-intorcemu in tote pãrtile si insii amu voi sè credemu, cã acestu fétu — càruia i s'a datu nerusfnetulu nume de „lege despre indreptatirea egale a natiuniloru — cuprinde celu putienu la aparintia ce-va seriositate si adeveru; inse nu suntemu in stare a aflà in elu alt'a, decãtu ce'a ce se insemna prin proverbulu ungerescu: „na nimic'a, prinde bine.“ Totulu este o siedula de licintia, cã fie care pote vorbi in limb'a sa materna cu feme'a si cu pruncii, cu judele si cu notariulu d'in satu, si 2—3 miluri in giuru cu szolgabiroulu si cu juratulu, — unu dreptu, de la a càruia folosire intre toti cmenii civilisati si necivilisati, dora nice polonii Russiei nu suntu eschisi. Acestu pasaportu linguisticu, cu valore pre câte-va miluri geografice, s'a impartitu in cãtu va paragrafi si i s'a datu numele de „lege pentru natiunalitàtì!“ Si ungerii voescu ca represintantii natiuniloru sè-si dee invoirea la acesta batjocura, si striga „tradare“ pentru cã represintantii amintiti nu iau parte la desbateru speciale. Cum a potutu diletantismulu diplomat'cu sè lipsesca pre contele Andrassy de tota cunoscentia naturale, in cãtu elu potu crede, cã natiunile voru considerà garantarea drepturiloru lor in gratios'a incuviintiare a lucruriloru cari nu le pote oprì numai absolutismulu celu mai intunecat? Contele Andrassy trebuì sè scia, cã asemene proieptu de lege este cu nepotintia sè multimesca pre Serbi si pre Romani, si acèst'a este ce nu potemu condemnà destulu, cã ungerii n'au-de locu intentiunea de a multiemì natiunile. De acèst'a ni pare forte rêu, pentru cã dorint'a nostra sincera este, ca natiunile unite sub coron'a S. Stefanu sè-si innainteze interesele comuni in contielegere fratiesca si sè-si pota desvoltà vietia loru natiunale; inse calea pre care au apucat'o ungerii cu acestu proieptu de lege, nu este calea carea duce la impacatiune, si de cumva nu veghieza o stea tare favoritoria a supr'a ragei ungeresci, este forte verasemene cã inganfarea ungeriloru prin neconsiderarea natiuniloru, li va aduce in scurtu frupte amare. Firesce la venitoriu nu cugeta acesti politici ungeresci, cã-ci altmintrea ar' zidi iazuri innainte de esundare.“

Revista diurnalistica.

(„Pester Lloyd“ despre Romania, „Házánk“ despre liberalismulu partitei guvernamentale.) „Pester Lloyd“ scrie cu dat'a Vien'a 21 opt., urmatoriele: „Scirea adusa de foia dv. (P. L.) despre inchiaierea unei aliantie intre Russi'a si Romania a cadintu ca o bomba in cercurile diplomatice de aici. Atât'a s'a sciutu, cã ministeriulu romanu de acum este numai o marionetta in manele Russiei, si cã si principele Carolu, ascultandu de indrumãrile d'in Berolinu, se pleca bucurosu influintiei rusesci, — cu tote aste-a anuciulu, cã s'ar' fi inchiaiatu unu tratatu formalu de aliantia, a produsu o mare surprindere. De si considerandu faptulu d'in urma omulu vine la idee curioase despre activitatea agintiloru nostri diplomatici, totu-si in acestu casu specialu se pote mangaià cu impregiurarea, cã acestu nunciu alu loru a sositu si la cabinetulu francesu numai in momentul d'in urma. Celu tienu unu corespondintu d'in Paris, de altmintrea bine informatu, scrie asta-di diuariului „Allg. Ztg.“ urmatoriele: „Cabinetulu Tuilerieloru se ocupa, dupa cum se afirma, cu deosebire de aliantia intre Russi'a si Romania inchiaiatu de mai multu tempu, cunoscuta inse aici afara de tota indoieia numai de câte-va dîle. Chiar' asiè de securu se crede, cã Prussia inca si-are partea sa la acestu tratatu.“ Si „Correspondance du Nord-Est“ aduce acèst'a impartasire. De insemnatu este, cã corespondintele foiei „Köln. Ztg.“ inspiratu de la ambasador'a prusesca d'in Parisu, a demintitu acèst'a impar-

tasire, vedindu in ea copit'a austriaca. Acèsta incercare de a abate opiniunea publica de la fapte constatate este chiaru atâtu de plina de spiretu si de potrivita ca si observatiunea urmatoria, cã Russi'a ce se afla in pornire spre Constantinopole, numai nusi va impiedecà ins'a-si calea càtra cornulu de auru prin crearea unui regatu mare Romania. Ca si candu o Romania ori cãtu de mare ar' potè impiedecà pre colosulu nordicu sè nu innainteze!“

Diuariulu „Házánk“ scrie subtitulu „liberalismulu partitei d'in drept'a“ urmatoriele:

„Parti'a drepta striga de regula osana, candu face câte unu pasiu de melciu in cutare cestiune de reforma, care parti'a stanga o urgeza acù de multu. Cãtu de susu si-a portatu nasulu d. e. cu ocaziunea stergerei decime de vinu, ca si candu ar' fi serbatu unu triumfu asup'a partitei stange, care urgeza acù de multu stergerea toturoru remanintieloru urbaniali.

Acum recumendâmu aceluia, care a scrisu o carte „despre liberalismulu partitei stange“, sè mai scria un'a, in urm'a evinimentelor mai noue, despre parti'a d'in drept'a si despre — liberalismulu ei.

Dreptu idee conducatorie, i recumendâmu urmatoriele:

1. Evreii potu fi egali in tote privintiele, numai in privintia afaceriloru de cultu si relegiune nu.
2. Cestiunea uniunei nu se pote atinge, pentru cã cestiunea natiunale inca nu e deslegata; éra deslegarea acesteia inca nu e oportuna.
3. Infintierea celoralalte judecatorie de II instantia nu se pote intemplà, pentru cã inca nu este procedura verbale; éra acèst'a nu se pote intruduce.
4. Tribunalele consistoriale nu se potu sterge, pentru cã nu e casatorià civile; éra pentru casatori'a civile Ungari'a inca nu e matura.
5. Fiume nu trebeu incorporata, pentru cã se opunu croatii; croatii, ce e dreptu, s'ar' potè indetuli bu incorporarea confiniului militare, dara pentru acèst'a se immania altii.
6. Institutele pentru preparandi deocamdata nu se potu infintia, pentru cã se immania ministrulu de culte, care in afacerea acèst'a dîce, cã séu totu séu nimic'a. Daca ar' fi atâtu de energiosu in tote pãrtile! Dauna, cã este ca omulu de odinora, care in birtu a spartu si sticlele, éra a casa a tacutu ca piticulu candu l'a batutu femeca.

Daca la tote aceste-a va adauga ca ilustratiune crucile si diplomele de nobilitate a le lui Festetics, si la spate va depinge regimintele ungeresci d'in Boemia si Galicia, — va presentà una scriere interesanta si va fi gat'a cu liberalismulu guvernului si alu partitei lui.“

Dieta Ungariei.

Siedintia d'in 21 optovre a casei deputatiloru.

Presiedinte: Szentiványi; notariu: Bujanovits.

Dupa autenticarea protocolulu siedintiei d'in urma se presinta scrisorile incurse; apoi se decide cu unanimitate statorirea liniaminteloru cardenali ale sistemulu proceduri civili, precum urmeza:

ca sè se intruduca publicitatea deplina.

ca in loculu manipulatiunii decretale sè se intruduca manipulatiunea arcivaria.

Principiulu alu trei-lea, care sustiene, ca judecãtiele curenti fâra exceptiune, sè se pota apelà la forulu alu trei-lea intra dominium, a produsu una disputa infocata.

Nic. Szabó propune motiunea urmatoria: Nu se pote aprobà, ca tote judecãtiele, fara exceptiune, sè se pota apelà la forulu supremu (alu trei-lea), ci fiindu judecãtiele forulu primu si alu doi-lea consunatorie, are sè urmeze esecutiunea. Deci §§ 287 si 345 suntu a se modificà in intielesulu acestu-a.

Sam. Bonis se teme, cã esecutandu-se sentintia consunatoria a celoru doue foruri prime, acusatulu ar' fi espusu unoru daune, cari nu s'aru potè recompensà prin reesecutiunea, ce pote ar' urmà d'in sentintia forulu alu trei-lea, prin urmare afla a fi mai coresponditoriu principiulu statoritu de comisiunea judiciaria, de cãtu celu-a alu lui Szabó.

Balt. Halász vorbesce in contr'a motiunii lui Szabó.

Laur. Tóth susține propunerea lui Szabó, pentru că apelarea la forul alu treilea în contr'a sentimentii consunatorie a celor două foruri prime, după parerea lui, este una anomalia.

Ionu' P a n c z o l a y pledează în favorul motiunii lui Szabó.

Ios. J u s t susține principiul, ca majoritatea judecătorilor să decida, prin urmare sentimentii a consunatoria a forului primu și alu doilea să nu se pota apăla; primesce motiunea lui Szabó.

Min. j. H o r v á t h spriginesce propunerea lui Szabó și dîce, că excepțiunile facute în contr'a acelei-a de comisiunea judiciară sînt nefundate; anume neperfectiunea administrării justiției și temerea de daunele, ce le-ar' potè aduce cu sine reexecutiunea, nu potu să slăbească puterea argumintelor, ce susțienu motiunea lui Szabó, pentru că concedindu apelarea la forul supremu în contr'a sentimentiloru consunatorie ale celor două foruri inferiori, amu dă votu de neîncredere acestor două judecătorie, și amu statorî, ca numai sentimentii a forului supremu să aiba valoare; deci dacă vomu a îndeplîni defectuosetatea și neperfectiunea administrării justiției noastre, trebuie să organizăm forurile inferiori, în locu d'a li dă votu de blamu prin desconsiderarea sentimentii lor; ér' daunele neexecutiunii nu le vomu potè împedecă prin apelarea întra dominiu, pentru că celu ce nu va fi îndestulit cu judecat'a forului alu treilea, va reinnoî procesulu și reexecutiunea nu se potè cșchide.

Er. H e d r y apera propunerea lui Szabó; ér' V u k o v i c s se încerca a o combate. Mai vorbescu la obțetu L. S o m o g y i și Lud. V a d n a y.

La întrebarea facută de presiedinte cas'a se dechiara pentru motiunea lui Szabó.

Apoi se ceteseră mai multe motiuni apartinetorie dezbaterii cari înse nu se primescu.

Medanu: Onorata casa! După modest'a-mi parere comisiunea juridică nu a datu expresiune parerei sale, conformu concludusului precedentu a onor. casei, în privint'a totoror principiiloru direptionale, pe cari se întemeieza ordulu procesuale, care e acum sub pertraptare; și anumitu în privint'a reprezentatiunii părților litigante, — despre care e vorb'a în capitulu alu III d'în ordulu procesuale, nu a datu nici o opiniune.

Eu tienu reprezentatiunea părților de unu principiu direptionale alu ordulu procesuale și în cătu o dispusetiune, conținută în regulile acestui ordu procesuale privitorie la reprezentatiunea părților o aflu gravaminale pentru părțile litigante, mi-ieu voi'a a-mi radică graiulu în privint'a acest'a.

Onorata casa! Domnulu ministru de justitiă de curendu a datu expresiune la două pareri de dreptu și anumitu:

cu ocasiunea pertraptării proiectului de lege pentru desființarea legii în privint'a restringerei cametelor, a dîsu, că statulu nu are dreptu a exercè tutelă a supr'a locuitoriloru capaci de dreptu;

la pertraptarea ordulu procesuale de acum a dîsu, că nu e ratiune a staverî principie de acele, a caror primire la dezbateru ordulu procesualu definitivu, nu se potè speră.

Și eu tienu aceste pareri de aprobavere, pentru aceea nu potu consenti cu o dispusetiune, care se afla în regulile ordulu procesuale de sub pertraptare în privint'a reprezentatiunii părților, că adeca

de cum-va partea litigantă nu e avocatul, e îndetorată în procesele ordinare a se reprezintă prin avocatul; fiindu că regul'a acest'a nu coresponde pareriloru suprapomenite, fără de aceea e îngreunatoria pentru părțile litigante, fiindu aceste silite fără nici o cauză a se încurcă în spese.

O asemenea dispusetiune, onorata casa, nu-și are temeiulu în dreptulu Ungurescu, fiindu că în sensulu legiloru de pana acum a fostu concesa părțiloru reprezentatiunea proprie.

De o asemenea înnoire nici acum nu e lipsă, fiindu că prin aceea nici o înlesnire nu se introduce în procedur'a procesuale, ci mai tare se îngreună.

Pentru aceea mi-ieu voi'a a substerne o modificatiune, în sensulu careia părțile numai atunci să fia silite a se reprezintă prin unu avocatul, candu ele nu aru fi capace a se reprezintă pre sine, recomandu on. case modificatiunea acest'a spre partinire și primire.

La propunerea antevorbitorului mai vorbescu Lud. H o r v á t h, L. O l g y a i, C. V a d n a y și Dobrzansky.

Medanu: Argumentarea dlui H o r v á t h nu potè avè locu, fiindu de comunu cunoscutu, că nici însu-și judii de la tribunale cea mai mare parte nu sînt advocati, asià dară nu se potu cu ecuitate potî mai multe calități de la părțile litigante, cari voiescu a se reprezintă pe sine, de cătu de la judii; prin urmare părțile litigante nu se potu privă de dreptulu reprezentatiunii proprie.

Fiindu terminată pertraptarea principiiloru cardinali ale procedurii, presiedintele dechiara, că cas'a primesce în principiu proiectulu procedurii civile. — Paragrafi, ce sînt a se modifică conformu concludusului casei, se tramitu comisiunii centrale.

Siedintia d'în 21 octovre a casei magistratiloru.

Presiedinte: Georgiu Majláth; notari: c. Ged. Ráday și b. Juliu Nyáry; d'în partea guvernului min.: b. Wenckheim, c. Festetics și B. Horváth.

După autenticarea protocolulu siedintii trecute se trece la pertraptarea proiectelor despre rescumperarea remanentiloru urbariali și despre desființarea legii de usura.

C. Ráday cetesce raportulu comisiunii esmise în cauz'a proiectelor amintite.

Comitele Ios. T o m e s á n y i saluta proiectulu rescumperării urbarialitățiloru, pentru că vede în acelu-a deslegarea definitivă a cestiunii celei de mare importanță, care s'a sulevatu încă la an. 1832 și s'a valoratu în 1848, candu aristocrația ungurescă a împartitu drepturile sale (?) cu acei-a, cari erău afara de dreptu, și a primitu suportarea comună a sarcinelor. Primesce proiectulu de basea pertraptării speciale.

C. Ionu Cziráky crede, că, după dreptu, rescumperarea urbarialitățiloru ar' fia se face numai d'în partea acelor-a, cari tragu folosul d'în acele, prin urmare nu i vine bine la socotela, a primî o atare dispusetiune, care ar' aduce cu sine, ca rescumperarea de sub întrebare să îngreuneze și pre cei ce n'au parte în folosele rescumperării.

Ministru Balt. H o r v á t h și-esprime parerea de reu, că nu potè răspunde antevorbitorului cu date statistice; despre ace'a înse lu asigură, că urbarialitățile sînt cu multu mai numeroase de cătu regalele, și că sarcinele rescumperării voru fi cu

multu mai putiene, de cătu cele primite de diet'a d'în 1848. Roga cas'a, să nu întârdie a primî proiectulu de pre tapetu în interesulu natiunii (? — complex.)

Presiedintele supune votării proiectulu rescumperării urbarialeloru, și se primesce cu majoritatea voturiloru.

Apoi se procede la pertraptarea speciale și c. Ged Ráday cetesce proiectulu d'în punctu și cu putiena modificare a §-lui 5. se primesce.

Apoi să trece la dezbateru proiectulu usurariloru și cu modificatiunea propusă de b. Albertu Liphay se primesce precum în generalu asiè și în specialu.

Min. H o r v á t h dă multiemita casei pentru primirea proiectelor, și cu acest'a siedintia se inchia la 1 1/2 ora d. am.

Cuventarea lui Aloisiu Vladu,

ținută în camer'a reprezentantiloru în 19 oct.

Onorabile camera! Marturisescu sinceru, că eu nu asteptu vr'unu rezultat mai îmbucurătoriu de la proiectulu de procedură civilă, care este sub discussiune, decătu celu ce ni-a doveditu elaboratulu, respectiv procedur'a provisorie d'în vigore a conferintii judiciare. Caus'a, că nu asteptu vr'unu rezultat mai îmbucurătoriu, este, că și unulu și cel'a l-altu sînt, celu puțin după modest'a mea parere, de una base vacilante și debile.

După convingerea mea, una procedură civilă corespondentoria și ratunabile numai asiè se potè realiză cu succesu favorabilu, dacă ace'a va fi întemeiată pre unu sistem judiciar cercuscriș și precisat în tote detaliurile lui, și apoi de o dată cu acestu-a să va pune în valore.

Ast'a nu s'a întemplat nici în conferintia judiciară, nice acum.

Organismulu judiciar propus în acestă procedură este forte defectuosu, mai vertosu d'în cauz'a, că nu multimesce nici decătu una dorintă generală a tieroi, adeca ca la forurile inferiori, justitiă să fia separată de administratiunea politică; este defectuosu, a fara de acest'a, înca și d'în cauz'a, că, precum se esplică colegulu meu deputatu Ioanu Besze, acestu organismu judiciar ignozea cu totulă una institutiune d'între cele mai necesare, adeca institutiunea judiloru de pace. Într'adeveru, dacă vomu apretiu, domnilor, precum se cuvine, binele poporului litigant, dacă vomu apretiu institutiunea judiloru de pace, vomu află numai decătu, că introducerea acestei institutiuni ar' fi una binefacere nepusa pentru țiera și, mai alesu, pentru partidele litigante, una binefacere aproape cu multu mai mare, decătu ce'a ce va rezultă d'în procedur'a civilă.

Acestă institutiune înse, precum dîsei, lipsesce cu totul d'în proiectulu cestiunatu, cu tote că partea, carea stătesce jurisdicțiunea judiloru sclaviloru (szolgabíró), s'ar' fi potutu înlocui prin institutiunea judiloru de pace. În fine, acestu proiectu de procedură nu este corespondentoria d'în cauz'a, că conține una anomalia forte mare, în cătu adeca judetiele inferioare se instituescu prin alegore, era judetiele superioare prin denumire, că ci după parerea mea amendore aru trebui, după una uniformitate, séu să se aloga, séu să se denumesca.

Cătu pentru acestu punctu controversu, eu acceptezu întru tote parerile respicade de colegii mei deputati, Laurentiu Tóth și Dobrzansky, și respundu numai atât'a acelor-a, cari se opunu înființării a 8 table cercuali d'în cauz'a speșelor pre multe ce s'aru recere spre acestu scopu, că, precum m'am convinsu d'în numeroșele petitiuni încurse la camera și distribuite totoror deputatiloru, cetățile, unde ar' fi să se înființieze asemenea table, respective tribunale supreme, ar' fi

F O I S I O R A .

Societatea academica Romana.

Siedintia solemnă de la 15 septemvre

sub presiedintia M. S. Domnitorului.

Discursulu rostitu de d. V. A. Urechia.

IV.

Și deca considerăm acestă necunoscută limbă, ce d'asupr'a Milaneseului pana la vechi'a Aquileia și Targesterum se vorbesce, deca o considerăm facia cu limb'a Romana d'în respectulu gramaticalu, aflăm d'a ne miră nu mai puțin.

Verbi friulani sînt conjugati ca în romanesce: inf. *laudă, lumină* sînt romani și friulani totu odată. *) Conjugatiunea în *e* lungu este d'asemenea comună. A trei'a nu difere de cătu pentru că Friulani scriu: *a batti, vendi*, adeca cum Moldovenii pronunția și ei acestu infinitivu. A IV. *dormi* este friulanulu *durmi*.

Ascultati participii trecuti friulani, cari sînt importanți, că-ci cu ei se facu timpii compusi; *avutu, aratu, durmitu, laudatu, batutu, vendutu* . . . Este oro alta ce-va în limb'a romana?

Și *durmind, laudand, arand*, etc. . . sînt totu atât'a romanesce cătu și în dialectulu friulanu.

„*El a avutu mamme bune*, dîce Udinezulu, pretindindu, că vorbesce în limb'a friulană, ca să nu-lu pricepa Romanulu!

Pronumenii: *io, tu, al, (alu)*, în *io amu, tu ari, al parte*

*) Vedi Ascoli.

și chiaci ori *chiachis-tu*, cumu se mai serie, sînt oro necunoscute Romanulu? Insu-și *al (alu)* nu este trecut în unele provincie romane?

Modulu, manierele, cum Friulanulu potè unu verbulu cu pronumele, sînt a le limbei Romane; dă-mi, dă-i, dă-ne, este în limb'a friulană: *dami, dai, danus, daus*, (la singular) *mus l'a dat us l'ai datu*, — e în romanesce; ni l'au datu, vi l'au datu, séu vi l'ai datu.

Pana și alteratiunile lui *o* în verbi înainte unei silabe adaugite séu înainte lui *e* de la a 3-a persona se templa și în friulană. Eu portu, io port, face *al parte* în friul., io durm, *al duar* (elu dorme.)

Decă cercetăm modulu, cum Friulani facu imultitulu substantivului și adiectivului, lu-vedemu acelu-a și ca la limb'a Romana, în *e* și *i* la feminin și la masculin adaogatu: *i: chiapel—chiapai, piel—piei* ori *ploe—plois, parte—partis*, *) *lung—lungi—lunga lunge* etc. . . . *batea—batais*, sentenzie—sentenzii-i.

Substantive și adjective, în *orlu, ariu* sînt comune ambelor limbe.

Friulanulu ca și Romanulu are de genulu feminin vorbele în *a* și multe d'în cele în *e*.

Adiectivulu friulanu de la genulu barbatescu la celu em. trece întocmai ca romanesce: *grasu, grosu, lungu*, facu: *grasa, grossa, lunga*. — Numele gradelor, profesiuniloru, facu la genulu feminin ca la Romani în *esa*. Baronu, Baronesa, comte, comtesa, etc.

*) Unii scriitori friulani scriu la imultitu și pe *S* ca francesii, de-si nu se pronunția.

Diminutivele friulane sînt romane: *chiameruzza* este totu atât'a romanesce cătu și friulanese.

Ca și Romani, Friulani facu comparatiivele cu adverbi, și forte arare ori punu la superlativ pro *simu* latinu, care nici nu sună bine la urechi'a romanesce a Friulanulu.

Nicaire potè înse mai mare asemănare între dialectulu friulanu și limb'a romanesce ca la unii pronumi. A *ei, ei* sînt friulanu *te; loru* romanesce și *lui* sînt friulane. *Er'* cu deosebire posesivii *alu meu, alu teu, alu séu, alu nostru, alu vostru*, sînt ca la nici o limbă neolatina identica la friulană, care dîce: *al mio, al to, al so, al nestri, al vestri*; și la pluralu ca la Romani: *ai me, ai te, ai se*.

Demonstrativele friulane; *cestu, celu, cei*, cui d'în noi nu suridu romanesce? *cue? ce?* sînt friulane totu atât'a cătu și romane. Numerele *unu, duoi, trei*, etc. se dîce la Udine ca de la Tis'a la Marea-Negră!

V.

Atentiunea dvostre veri cătu de fatigată, dloru, prin aceste comparări gole de farmecele elocutiunii, va fi totu-și desteptată, sum siguru, candu ve vomu spune, că pana și în postpunerea *articululu* după nume, Friulanulu ne potè oferi unele demne de studiatu. În adeveru, cum observă d. Hraz, I. Ascoli în o lucrare a sa filologica, ce ne serve la aceste cercetări; candu-va friulani postu-puneau articulu ca și Romani actualmente. (*Nel friulano si scorgono ancora delle tracce di questo articolo proposto.*) Friulanulu nu are vorb'a *sore* în form'a acest'a, ci *soreli*, adica cu articulu romanu; în *il soreli*, *il a venit* mai târziu, de *si*, și adî se dîce scurtu *soreli*, fără *il* Mai multe alte vorbe înca primindu articulu antepusu,

orte aplicabile a oferii edificiilor si adjustările necesare la înființarea lor. Prin urmare, eu primesc propunerea ministerială.

Statutul organic

al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania.
Dispusiuni generale.

II.

Comitetul parocial.

§. 17.

Comitetul parocial este corporațiunea aleasă din sinodul sinodului parocial, pentru a reprezenta în atare comuna bisericească, a purta și conduce afacerile ei în privința economică a bisericii, scolei și fundațiilor.

§. 18.

Membrii comitetului parocial se aleg pe 3 ani; se pot înșe și realege.

§. 19.

Comitetul parocial se compune: în parociele până la 1000 de suflete din 10, până la 1500 din 15, până la 2000, din 20, până la 2500 din 25, și de aceea în sus de 30 de membri.

Tată și fiul, moșii și nepotul, frații, socrul și ginerelul nu pot fi deodată membrii comitetului.

Parocul, respectiv administratorul parociei este membru natural al comitetului, era unde de prezente sunt mai mulți paroci, cel mai înaintat în servitiu.

§. 20.

Comitetul parocial constituindu-se, si alege președintele și notariul. Președintele se alege din sinodul comitetului, notariul înșe poate fi și altu individ calificat, carele de nu este membrul comitetului, are numai votu informativ.

§. 21.

Comitetul si-va țienă ședințele, cându va cere treburi, er' regulat cu finea lui iuliu și decembrie și în caru anu, ca sinodul parocial, ce se țienă în lun'ă lui ianuaru (§. 12.) se-si pota asterne raportul general despre averea miscatoriă și nemiscatoriă a bisericii, scolei și fondurilor, și ratiuciniul anual, precum și unu proiectu despre epesele bisericii, scolei și fondurilor pe anulu viitoru.

§. 22.

Pentru validitatea deciziunilor comitetului parocial se cere prezenta majorității absolute a membrilor, și majoritatea voturilor.

Deca voturile sunt egale, decide votulu președintelui.

§. 23.

Sfer'ă de activitate a comitetului parocial este urmatori'ă:

1. A inventa averea miscatoriă și nemiscatoriă a bisericii, scolei și fondurilor, și a o țienă în evidență; acestu inventariu se compune în trei exemplare, d'între cari unulu se păstră la epitropi'ă parocială, alu doilea la comitetu, era alu treilea se subterne consistoriului;
2. A îngriji pentru susținerea în întregime a averii miscatoriă și nemiscatoriă a bisericii, scolei și fondurilor;
3. A păstră în stare bună edificiile bisericești, școlare și fundaționale;
4. A provedea bisericești cu trebuincioșele icone, vase sante, cărți și alte aparaminte pentru servitiulu ddieescu; și scol'ă cu mobilele și aparatele recerute;
5. A escrie concursu pentru ocuparea postulu de paroc, capelanu, diaconu, profesoru și invetiatoriu, în urm'ă avutei cointelegeri cu protopresbiterulu localu și respective direcțiunea școlară;

primescu în limb'ă friulană o schimbare de intonare finale, care le determina ca în felulu articolulu nostru postpusu. — Friulanulu dîce si *voe* si *la voie*, apesandu pe *te* pana alu asemană cu *ea*. Asiă *plote* face la *plote* cu quasi *ea*.

Acestu punctu, dnii mei, ar' merită o mai detenuta cercetare; nu voi înșe se abuzezu de bun'ă vointia a publicului, pentru care aceste studii potu naturalmente se fia fatigante.

VI.

Observările mele facute la Sintasa dialectulu Friulanu nu au convinsu pe delinu, Dloru, că limb'ă friulană nu este de cătu limba română, vechi'ă limba vulgară a supr'ă carei-a a trecut înșe aspr'ă frecatura a barbarilor, alterandu-o și modificandu-o. Nu voi aduce studii aci (cadru, ce ati bine voi-tu a da acestui discursu nu o permite). D'în acestu alu III si ultimulu respectu, dar' dnii mei, voi cită numai câte-va frase, cari voru spune limpede veri si cui cele ce tacu eu.

În ce limba se fia ore: *unu omu curiosu al a avutu, dami unu non aghe. Fami un chiar bun. Ceste l'ai cumperade cu sese brinti. Taie cul surti. Quant pueti al vigni? Lui a nol a voie. Di ce oitat es tu? Cesta ie grase in veritat. Il soreli si boni. Lasce un nom onorat dopa la vite meditant d'un cest pont. — Bussai (sarutatu) cel inocent.*

E un lagrime mè
In la so front chiadè.

(Zonit).

E no pareu umane creature
Pareu un agrul vignut jus dal cil.

(Zonit).

6. A se consultă și a combină cu protopresbiterulu respective direcțiunea școlară — list'ă candidatoru, cari au concursu pentru postulu de paroc, diaconu, profesoru și invetiatoriu,

7. Aflarea midilocelu trebuincioșe pentru eventual'ă edificare și reparare a bisericii, scolei, casei parociale și altoru edificii proprie ale fondurilor, și a relațiună despre ele sinodulu parocialu;}

8. A tractă despre aflarea midilocelu, ce se receru la dotatiunea paroculu, capelanulu, diaconulu, profesorulu și invetiatoriloru, și a relațiună despre aceea sinodulu parocialu;

9. A prefige condițiunile, ce trebuie se observe epitropii la esarendarea realităților bisericești, școlare și fundaționale;

10. A prefige modalitatea elocarei banilor disponibili a bisericii, scolei și fondurilor;

11. A esamină cu finitu anululu ratiuciniulu epitropiei și alu subterne sinodulu parocialu;

12. A alege pre cantori, clopotari, și pre alți servitori bisericești și școlari; cantori numai acei individi potu deveni aleși, cari produc de la protopresbiteru atestatu de calificatiune.

13. A nesui pentru religioșitatea și moralitatea membrilor parociali, precum și pentru desradecinarea datineloru stangacie și desfrenări, prin midiloco morale și pedepse mai mici bisericești; și a cere ajutorulu protopresbiterulu, er' la casu de necesitate alu episcopulu spre restaurarea religioșității și moralității;

14. A aperi vadi'ă și onorea bisericii și comunei parociale în întieșulu legiloru;

15. A face scaunulu protopresbiterulu, consistoriulu parocialu prin scaunulu protopresbiterulu veri-ce propunere și plansore privitoria la treb'ă bisericească, școlară și fundaționale și a le subterne consistoriulu parocialu.

16. A sprijini pre copii seraci întru frecuentarea scolei parociale prin prevederea lor cu cărți școlare.

17. A înființă biblioteca parocială spre înlesnirea ceteri cărților folositorie; —

18. A duce protocolu despre tote afacerile sale, a țienă actelu în ordinea cuviincioșă și a le pastră în arșiv.

III.

Despre Epitropii parociali.

§. 24.

Epitropii parociali sunt acei barbati d'în parocia, caroru a li se concrede averea parocială, școlară și fundaționale.

§. 25.

Epitropii se alegu prin sinodulu parocialu d'între cei mai meritati barbati ai parociei, si nu potu fi ruditi la olalta pana la alu 6-lea gradu de sange și alu 4-lea de cuscria.

§. 26.

Pentru parociele până la 1000 de suflete se alegu doi, până la 2500 de suflete trei, er' pentru parociele, alu caroru numeru trece 2500 suflete, patru epitropi.

Ei se alegu pre trei ani, înșe se potu realege.

§. 27.

Chiamarea Epitropilor parociali este:

1. a primu de la comitetulu parocialu pre langa inventariu tota averea miscatoriă și nemiscatoriă a bisericii, scolei și a fondurilor și a manipula cu aceea dupa conclusulu sinodulu și alu comitetulu parocialu;

2. a pastră într'o lada de feru cu trei chei averea miscatoriă a bisericii, scolei și a fondurilor precum sunt banii, și alte chartie de pretiu și obligatiune. D'între cele trei chei ale casei parociale se va pastră câte un'ă la câte unu epitropu, era unde sunt numai doi epitropi, acolo a trei'ă cheia se

La luna sott an nul ner si scuind.
E cussi disprezzat sore la tiare
Al lasce dupo muart memorie a mare.
Durmit uitant nel silenzi de muart
In fin che al vegnarà
L'agnul che us veara (ne va desteptà)
Cu la trombe suprare

(Zonit, poesie populară).

VI.

A dîce, dnii mei, că la studiulu limbei române e de lipsa cunoscinti'ă diverselor dialecte romanice, er' nu numai a limbilor italiană, franceză, spaniolă și portugheză, este a repeti cele ce fia-care d'în dvoștra a susținutu de atâti-a ani. Totu-si, dnii mei, ace'ă voi dîce, că si d'între dialecte nu tote la olalta potu se ne serve în lucrările nostre, ci mai alesu acele, cari sunt cu form'ă mai vechiă și adică mai pucinu transformata înca a limbei vulgare a Italiei, limb'ă, care adu nu mai este în discușiune, a trebuitu în cesta mesura se fia limb'ă care vorbim noi.

Deca, dnii mei, n'ar' fi asiă, cum s'ar' potè esplică stpendele asemanări, între formele, între spiritulu limbei nostre cu dialectulu a supr'ă carui-a ve atrasei atentiunea dvoștre petrundietoria?

Este, dnii mei, plinu de mari invetiaminte, e singuru în stare a deslegă întrebările nostre filologice și istorice chiaru, studiulu ce se va face a supr'ă caletoriei, ce limb'ă noastră a facutu de pe tiermii Tibrului până pe ai Tisei. Poeticulu nostru poporu, acelu poporu, care a scrisu cu anim'ă sa în cântările sale faptele mari ale domniloru seși, poeticulu nostru poporu, care iubescu cându admira; și cându admira și iube-

va pastră la paroculu designatu prin comitetu spre aceea. La deschiderea și închiderea casei se cere prezenta a tustrei individi, cari au cele trei chei ale casei, și acești-a sunt în solidu respundietori pentru starea casei;

3. a duce unu protocolu despre percepte și erogate;

4. a duce unu diurnalu despre starea averii parociale; acestu diurnalu are a se duce în doua exemplare, d'între cari unulu se va asiedia în casa; era celalaltu va fi la epitropi;

5. cu finea anululu șolaru a depune comitetulu parociale ratiuciniu documentat, despre veniturile și cheltuielile bisericești, școlare și fundaționale;

6. a nu întreprinde nici o erogatiune fără imputernicirea sinodulu și comitetulu parociale;

7. a priveghia, ca edificiile bisericești, a scolei și ale altoru realități precum și curtea bisericești, a scolei și a casei parociale, asememea și cîntirumul se fia în stare bună;

8. a plati regulat salariele prefigte pentru personalulu bisericescu și șolaru, precum și ajutorulu altoru persone serace și a stipendistiloru.

§. 28.

Acolo, unde comun'ă școlară stă d'în doue se mai multe parocii, se alege d'în comitetele acestoru parocii unu comitetu șolaru și prin acest'ă o epitropia școlară și asiă

1. numerulu membrilor unui asemene comitetu șolaru consta d'în câte trei membri aleși d'în și prin comitetele parociale respective;

2. numerulu membrilor unei asemene epitropie școlare consta d'în patru membri;

3. alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, era alu epitropiloru pre 3 ani.

4. comitetulu și epitropi'ă școlară au în trebile școlare, ce le compete comitetelor și epitropieloru parociale.

CAPULU II.

Despre protopresviterate.

§. 29.

Protopresviteratul este complexulu mai multoru comune bisericești, avendu unu protopresviteru ca antistie în trebile lor bisericești, școlare și fundaționale; protopresviterulu trebuie se locuesca în acelu locu alu protopresviteratulu, care este mai îndemana comunelor bisericești d'în protopresviteratu.

§. 30.

Protopresviterulu si-indeplineșce afacerile: 1. prin scaunulu protopresviteratu, 2. prin sinodulu protopresviteratu și 3. prin comitetulu sinodulu protopresviteratu.

Despre scaunulu protopresviteratu.

§. 31.

Scaunulu protopresviteratu este aceea autoritate în afacerile bisericești, care în acest'e-a în generalu, er' în cele mai josu enumerate în specialu formedia forulu de prim'ă instanță în ierarhia.

§. 32.

Scaunulu protopresviteratu constă, afara de protopresviterulu seșu suplintele acestui-a ca președinte, d'în șese paroci ca membri cu votu decisiv, apoi d'în unu difensoru matrimonialu și unu notariu cu votu consultativu, cesti doi d'în urma potu fi și d'între capelani, diaconi seșu mireni, avendu notariulu, a portă protocolulu, a se îngriji de lucrările scripturistice, șpeditiuni și arșivu.

§. 33.

De competinti'ă scaunulu protopresviteratu, ca foru de prim'ă instanță se țienu urmatoriile obiecte: a complană și eventualmente a decide:

1. diferentiile escate între preoti, controversele comunelor parociale în privința esagerarei competintiei școlare și

șce, pogora ceriurile sub picioarele celui pe care-lu iubescu, elu spune în un'ă d'în povestile sale, că unu fecioru de imperatu aflandu, că la o departată curte străină eră o principesa frumoșă, disputată de vecini, se otari se o dobîndescu de soție.

Dar' tier'ă eră departe . . . departe

Dar' căile la ea neumblate de picioru de omu Cum se facu junele domnu, ca se strobata și tier'ă principesei visato, fără a se rateci potu pe morte în codrii neumblati, și de picioru necalcati?

Intieptii se aduna în consiliu; dir'ă de faina dîse unulu, o-aru mană paserile; ghemulu cu atia o incurca codri . . . (Ghemulu Arianei.) — Anime, esclamă unu betranu consilieru; anime supuse, devotate luandu de calause nu te poti rategi. Lasa animi d'în distanția în distanția pana la tier'ă cea departată, si Mari'ă Ta vei luă fat'ă de imperatu. Printiulu facu dupa sfatulu betranulu și se întornă cu o doioșă socie fără se ratecesca în codrii neumblati și hovredii . . .

Si Rom'ă, dloru, ișștra calause și avanposturi devotate de a lungulu tiermiloru Adriaticeii la Aquilea și Pergestu, înainte de a merge se iee fet'ă Daciei traiane. Dira de stele albe ce poporul numescu calea lui Traianu, nu e numai pe ceru . . . Asiă dar' lumi noue se întindu de Tibru la Friulu, de la Friulu . . . în muntii Istriei, prin ai Dalmatiei și ai Albaniei, apoi prin ai Macedoniei spre a se largi d'în ce în ce la Dunare și Tis'ă și a luă form'ă unei immense comete, care reanuntia lumii, că este *Romanismulu și cătu e stralucirea lui!*

a altoru neajunsuri d'in partea preotimoi; plansorile preotimoi in privinta scurtarei stolei si altoru venituri legali preotiesci d'in partea comunelor parociale sau a singuraticiloru credinciosi;

1. controversele referitorie la logodna si casatorie in partea loru canonica; a priveghia a sup'a ducerii acurate a protocooloru matriculari si altoru protocoole parociale, a pertracta alte obiecte preotiesci si disciplinari preotiesci, pre cari consistoriulu le incredintieza scaunului protopresviteralu, ca forului de prim'a instantia; a esamina alegerile de parocu, capelanu, diaconu si alte fetie besericesci;

3. a priveghia a sup'a portarei fetieloru besericesci.

§. 34.

Spre aducerea unui concludu validu se recere, ca afara de presiedinte si notariu se fia de fatia celu putienu patru membri. Candu voturile sunt egale, dirima votulu presiedintelui.

§. 35.

Membrii scaunului protopresviteralu nu potu fi ruditu intre sine pana la alu sieselea gradu de sange si alu 4 de cuseria; si nu potu lua parte la pertractarile, unde cu vre-o parte litiganta suntu in aceea-si mestra ruditi.

§. 36.

Sinodulu protopresviteralu va tienè regulatu siedintiele sale d'in luna in luna; inse in casuri urginti se potu tienè si siedintie extraordinarie.

§. 37.

Apelatiuni de la scaunulu protopresviteralu se potu face la consistoriulu eparcialu in 14 zile, era cele mai tardiu facute nu se ieu in consideratiune, si otarirea scaunului protopresviteralu se pune in lucrare, afara de cauzele matrimoniale terminate cu total'a despartire a partiloru, cari trebuescu d'in derogatoria a se susterne consistoriului respectivu.

(Va urmà.)

Afaceri economice.

Espunerea septemanzaria a comerziului de bucate.

Transportulu la Pest'a pre line'a ferata a statului, line'a de la media-di, line'a de la nordu, prin societatea de navig. danubiana, pre nai de transportu si cara: metrete 236,619 grâu; 23,632 secara; 49,531 ordiu; 20,714 ovesu; 25,302 porumbu (cucuruзу); 5,276 rapitia; 98,694 produse diverse; in suma 460,128 metrete. — Pana in 10 octobru au sositu in totalu: metrete 6.498,931 grâu; 858,802 secara; 999,171 ordiu; 557,345 ovesu; 936,850 porumbu; 135,618 rapitia; 2,447,148 produse diverse; in suma 12.433,865 metrete.

Transportulu mai de parte pre line'a ferata a statului, line'a meridionale si prin societatea de navigat. danubiana: metrete 42,972 grâu; 20,206 secara; 62,612 ordiu; 12,037 ovesu; 8,117 porumbu; 3,648 rapitia; 102,112 produse diverse; in suma 261,702 metrete. — Pana in 17 oct. s'au transportatu mai de parte in totalu: metrete 3.148,954

grâu; 988,656 secara; 1.008,116 ordiu; 448,939 ovesu; 364,231 porumbu; 123,990 rapitia; 2.685,025 produse diverse; in suma 8.767,911, metrete.

Transportulu pre Dunare in susu cu vaporulu si nai de transportu: metrete 55,076 grâu; 8,500 ordiu; 9,540 ovesu; 1,500 porumbu; 17,300 produse diverse; in suma 96,166 metrete. — Pana in 10 oct. in totalu: metrete 914,613 grâu; 61,797 secara; 121,050 ordiu; 560,660 ovesu; 138,618 porumbu; 104,458 produse diverse; in suma 1.901,250 metrete.

Linea meridionale a transportatu in strainetate 12,400 centenarie de farina.

Pest'a, 22 oct. Se insemna urmatoriulu pretiu de bucate: Grâuulu, solvitu la 3 lune: 87 pf., 4.70; 86 pf., 4.65; 86 3/4 pf., 4.65; 86 1/2 pf., 4.60; solvitu in numerariu: 87 pf., 4.62; 86 pf., 4.40; 84 pf., 3.82. Secara, 79/80 pf. 3 fl.; 76/80 pf. 2.92 1/2. Ordifulu, 71/72 pf. 2.75; 69/72 pf. 2.55; Porumbulu, 2.65—2.60.

Temisior'a, 18 oct. Se insemna: Grâuulu, 83—89 1/3 pf. 2 fl. 90—3 fl.; 84—89 1/3 pf. 3 fl. 15—25 cr.; 86—89 1/3 pf. 3 fl. 60—75 cr. Secara, 78—80 pf. 2 fl. 40—50 cr. Ordifulu, 68—70 pf. 2 fl. 10—15 cr.; 65—70 pf. 1 fl. 80—85 cr. Ovesu, 46—48 pf. 1 fl. 50—55 cr. Porumbulu, vechiu 1 fl. 90—95 cr., nou, vend. in diec.—ian., 1 fl. 60—65 cr. Spiritulu, fara vasu, 46 cr.

Aradu, 20 oct. Grâuulu, 87 pf. 3 fl. 60—70 cr.; 86 pf. 3 fl. 50 cr. Secara, 78—80 pf. 2 fl. 30—2 fl. 40 cr. Ordifulu, calitatea prima, 1 fl. 60—1 fl. 70 cr.; precum si 1 fl. 45—1 fl. 50 cr. Ovesulu, 1 fl. 50—1 fl. 60 cr.

Varietati.

*(Uniunea Transilvaniei.) Foiele ungueresci spunu, ca ministeriulu unguerescu este gaf'a cu proieptulu de lege relativu la „executarea uniunei“ si ca nu preste multu lu-va susterne dietei. Intr'o conferinta ministeriale, la care au luat parte ministrii Wenckheim, Mikó si Horváth se se fi otaritu stergerea guvernului Transilvaniei si infintiaru unu comisariatu regescu. Toti oficiali de la guvernulu amintitu au primitu indrumarea, se-si susterna catu mai curendu documintele despre servitiulu si capacitatea loru.

*(Servilismu nationalu.) Amu auditu adese ori sustienendu chiar d'in partea strainiloru, si amu aflatu constatare prin insa-si limb'a noastra, ca poporulu romanu pre langa tota sierbitutea secularia n'a devenitu servilu. Cu atatu mai tare ne suprinde incercarea unoru semidocti de a incetati si la noi unu caru de titluri. Bol'a acest'a de unu tempu incepe a fi epidemie, ca-ci asta-di nu te mai poti orienta prin cate „magnificentie, ilustritati, escelentie“ si mai scie ddiu cate „intie si ati.“ Episcopii nostri sunt toti pastori „scumpi si pre scumpi,“ posedu o portione bunisiora de „intiepletiune“ oficiala, — wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand — tote le dispunu „gratiosu“, si mai cate alte absurditati de aceste-a. Ori-ce adunare la noi o „inalta“, de minis-

teriu inca nu pote fi vorb'a, fara de a lu-numi „inaltu“, buna ora ca vorbindu de draculu, indata ti-vine, se ti-faci cruce. — Aru fi tare de doritu, ca se ne facemu odata unu conceptu despre demnitatea omenesca, si dupa aceea despre demnitatea nationala, si se nu totu mai mutiamu defeptele strainiloru.

*(Congresulu d'in Sibiu) in ora a doua-spre-dieca totu-si a ajunsu la recunoscintia, ca alegerile directe sunt mai corespunditorie principiulu constitutiunali, si n'au adaptatu parerea contraria, ce si-fortiasc majoritatea in comisiune.

Sciri electrice.

Berlinu, 21 optovre. „Kreuztg“ tratandu despre cestiunea Schleswigului dice: Cestiunea acest'a nu s'a potutu resolvi inca, pentru ca Danemarca facea pretinsiuni esagerate. In presinte fatia cu amenintarile de resboiu, caroru e espusa German'a de unu anu si jumetate, e cu multu mai greu a afla momentulu, candu German'a aru pote face cestiuni. Confederatiunea nordica va decide in sensulu tratatelor despre schimbările eventuale in Nord-schleswig.

Madridu, 21 optovre. Unu decretu alu ministeriului de resboiu amnestieza pre toti acei militari, cari au fostu condamnatu in revolutiunea d'in anulu 1866. Unu decretu alu ministriului de justitia disolve societatea st. Vicentiu de Paula. Guvernatoriulu civilu va face inventariulu averei. Se accepta alu doule manifestu alu reginei Isabel'a.

Parisu, 21 optovre. „Constitutiuennell“ ulu de eri vorbesce despre demintirea adusa de „W. Abendpost“ in privinta dechiaratiunii tiarului rus., adresata principelui Thurn-Taxis, si dice urmatoriile: Nu credem, ca cabinetulu conservativu d'in Saxe-trurgu ar' acitia agitatiunile nationali in contra integritatii imperiului turcescu, si tragemu la indoaia realizarea aliantiei ruse-romane. Russi'a nu potu procede pre o cale cu rebelii (?), cari nu suntu in stare (?) a intemeia acasa unu guvernamentu onestu, ci cerca in afara nutrementulu spiretului loru celui aventuros.

Vien'a, 21 optovre. Comisiunea constitutiunaria pertracta raportulu guvernului despre proiectulu esceptiunaliu facutu pentru Prag'a si giuru, si apolu-tramese la subcomisiunea de cinci.

Madridu, 21 optovre. Faim'a adusa de „Gazette France“, ca parintele regelui Portugaliei ar' refusgatu in numele seu si alu filoru sei primaru tronului ispaniolu, nu este confirmata prin neci o scrie oficiala ori neoficiala.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „ „ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a, „ 1 „ 54 „ nóptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ nóptea, 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „
Sosesce in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenova	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ nóptea, 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nópt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „ „
Sosesce in Oravit'a	la 10 „ 57 „ „ „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „ „
Sosesce in Jasenov'a	la 6 „ — „ „ „

Vien'a-Oradea-Marc.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „ „
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. med.
Sosesce in Orade	la 4 „ 38 „ „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Marc-Vien'a.

De la Orade	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosesce in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „ „
„ Szolnocu	„ 11 „ 2 „ „ „
Sosesce in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnocu	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosesce in Czegléd	la 5 „ 33 „ „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — nóptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa med.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „ „
Sosesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa med.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ nóptea.
Sosesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Marc la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 Clusiu la Orade pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Orade la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosesce in Sibii la 2 ore 15 minute nóptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.
 Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosesce in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 Orsiova la Temisior'a pleca dominic'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosesce in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatori'a.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosesce in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosesce la 7 ore 45 minute ser'a.
 Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosesce la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosesce la 11 ore 50 min. diu'a.
 Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce la 9 deman.
 Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosesce la 2 ore 35 min. noptea.